

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 13/2009 rd

Statsrådets redogörelse för EU-politiken

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 april 2009 statsrådets redogörelse för EU-politiken (SRR 4/2009 rd) till stora utskottet för beredning och bestämde samtidigt att miljöutskottet ska lämna utlåtande till stora utskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- EU-specialsakkunnig Merja Turunen, statsrådets kansli
- konsultativ tjänsteman Liisi Klobut, miljöministeriet

- industriråd Sirkka Vilkkamo, arbets- och näringsministeriet.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av följande:

- medlem Satu Hassi, Europaparlamentet
- medlem Eija-Riitta Korhola, Europaparlamentet
- medlem Riitta Myller, Europaparlamentet
- medlem Sirpa Pietikäinen, Europaparlamentet
- Finlands näringsliv
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
- Finlands Naturskyddsförbund.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

I enlighet med sitt behörighetsområde behandlar utskottet redogörelsen ur miljöpolitisk synvinkel. Syftet med redogörelsen är att ge en övergripande bild av vilka principer som styr vår EU-politik, vilka innehållsmässiga prioriteringar politiken har och hur EU-inflytandet kan förbättras. Avsikten är också att stimulera till en omfattande debatt om Finlands EU-politik med fokus på målen för innehållet i verksamheten och politiken. Utskottet välkomnar särskilt målbilderna för väsentliga politiska mål och därmed också synen på Finlands roll i det aktiva utvecklingsarbetet och inflytandet i EU. Också när det gäller miljöfrågor är det viktigt att vi söker konstruktiva

lösningar och tar hänsyn till hela unionens intresse när vi utformar egna ståndpunkter, alltså möjligheterna att genom reglering påverka miljöns tillstånd positivt i hela EU för att främja miljöskyddet också i de minst utvecklade nya medlemsländerna.

EU:s roll som vägvisare i den internationella klimatpolitiken framhävs i redogörelsen. En målbild för 2020-talet är att EU är vägvisare inom klimatpolitiken och världens ledande utsläppssnåla ekonomiska samarbetsområde. Utskottet instämmer i att ett klimatpolitiskt ledarskap samtidigt innebär en möjlighet att nyttiggöra denna position i framkant när det gäller konkurrenskraft om EU blir världsledande område

för ren teknik. Finland kan dra nytta av sina egna tekniska starka sidor i det här läget.

Utskottet påpekar att man inom EU-politiken också måste vara beredd på massiva ekonomiska satsningar som är nödvändiga för att få fram ett omfattande internationellt klimatavtal på FN-mötet i Köpenhamn i december 2009. För att kunna efterleva avtalet kräver utvecklingsländerna omfattande finansiellt stöd och teknologioverföring för nödvändiga investeringar. Insatserna för att dämpa klimatförändringen kommer i första hand, eftersom det beror på dem om vi ska kunna avvärja den farliga klimatförändringen. Men EU och alla industriländer bör också åta sig att hjälpa till med kraftigare anpassande insatser i utvecklingsländerna.

Utskottet framhåller att miljöskydd och hållbar utveckling starkare borde ha länkats samman till ett genomgående tema i redogörelsen på samma sätt som klimatförändringen, med beaktande av miljöpolitikens omfattning och betydelse i EU. Klimatpolitiken är förstås i princip också miljöpolitik, men på grund av dess proportioner är det motiverat att behandla den åtskilt från övrig miljöpolitik. Miljöpolitiken är idag i hög grad EU-politik, eftersom nästan all vår miljölagstiftning härstammar från EU. Miljöpolitiken är regional och internationell till sin karaktär, eftersom utsläppen sprider sig i atmosfären och vattnen från ett område till ett annat och således får rentav globala konsekvenser. Därför kan många miljöproblem få en effektiv lösning bara på övernationell nivå. Genom nationella bestämmelser finns det bara mycket begränsade möjligheter att ställa miljörelaterade krav på produkter på den inre marknaden. Exempelvis kan bestämmelser om energieffektivitet för apparater utfärdas bara på unionsnivå. På samma sätt bör t.ex. trafiksystem ses som regionala helheter, så det faller sig naturligt att främja bl.a. spårtrafik på unionsnivå.

Vid sidan av arbetet mot klimatförändringen har EU som viktiga miljöpolitiska mål att stoppa försämringen av biodiversiteten, bedriva en hållbar naturresurspolitik, förbättra energi- och materialprestandan, vilket också innebär att främja hållbar produktion och konsumtion, plus att ha

en miljöinriktad produktpolitik. Det vore motiverat att i redogörelsen lyfta fram Finlands målbild att bidra till uppfyllelsen av de här målen också. Målen och kraven bör vara så stränga att de främjar uppkomsten av nya innovationer. Sådana behövs nämligen i utvecklingen mot en utsläppssnål, hållbar och materialbesparande ekonomi.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att redogörelsen ganska väl lyfter fram arbetet för förnybar energi och energieffektivitet och möjligheten att nyttiggöra en position i framkant på den växande energimarknaden i en tid av omvälvning i den globala energiekonomin. Det skulle vara motiverat att framhäva en hållbar naturresurspolitik och främjande av materialprestanda på samma sätt och att ange en målbild för dessa, menar utskottet. Tillgången till och priset på naturresurser kommer att bli en stor fråga i framtiden. Därför bör Finland särskilt arbeta för hållbar användning av naturresurser i EU. Vi har särskild kompetens på området, som vi bör nyttiggöra med tanke på konkurrenskraften. Naturresurspolitiken kommer att få nya yttre villkor på grund av klimatförändringen och den försämrade biodiversiteten. I synnerhet skogarna men också jordbruket kommer att spela en central roll i den internationella klimatpolitiken med avseende på kolsänkor. För att vi aktivt ska kunna påverka behövs det effektiv forskning som underlag för naturresurspolitiska beslut.

Utskottet anser att redogörelsen också bör innehålla en målbild för skyddet av Östersjön med EU-politiska instrument. Redogörelsen behandlar inte alls Östersjön eller den nordliga dimensionen, eftersom regeringen arbetar på en separat redogörelse om Finlands Östersjöpolitik inbegripet EU:s verksamhet i Östersjöregionen. Frågan är betydelsefull och politiken visavi den måste vara sammanhållen. Därför vore det ändå motiverat att kort behandla Östersjön i den här redogörelsen också. EU:s Östersjöstrategi kunde erbjuda en effektivare metod för att begränsa utsläppen från alla kustländer, och Finland skulle kunna ta initiativ i den här frågan.

Den gemensamma jordbrukspolitiken är särskilt krävande för Finland på grund av våra kli-

mat- och naturförhållanden. Den gemensamma jordbrukspolitiken bör göra det möjligt att upptäcka regionala skillnader och skillnader som beror på omständigheterna t.ex. i belastningen på vattendrag och att skräddarsy effektivare åtgärder och stödlösningar. En grön jordbrukspolitik bör främjas t.ex. genom en kombination av utmaningarna för produktionen av förnybar energi och minskad miljöbelastning. Utökad odling av biomassa i ömtåliga områden minskar belastningen på vattendragen vintertid och rensar ut näringsämnen från det vanliga kretsloppet. Det är positivt att redogörelsen noterar att jordbrukare måste ha rätt att producera GMO-fritt och att konsumenterna ska ha rätt till GMO-fria produkter.

Utskottet framhåller att Finland fortsättningsvis bör delta aktivt, konstruktivt och i samverkan med alla parter i beslutsprocesserna för att utforma en hållbar klimat- och miljöpolitik i EU. Regeringen noterar i redogörelsen att Europaparlamentet får ökat inflytande och att det blir mer krävande att påverka, när man måste arbeta för Finlands mål på bred front via politiska grupper och föredragande som svarar för lagstiftningsprojekt och det inte längre räcker med att de finländska medlemmarna försöker påverka. Redogörelsen pekar också på Finlands behov att på ett tidigt stadium aktivt medverka i beredningen i kommissionen. Målet måste vara en aktivare och mer föregripande påverkan i kommissionens arbete. Utskottet anser att Finland effektivare bör dra nytta av den möjlighet som öppnar sig att via EU påverka internationellt lagstift-

ningsarbete och att främja samarbete inom miljöskydd med tredjeländer som Ryssland.

Finland bör arbeta aktivt och föregripande, i synnerhet inom klimatpolitik, miljöpolitik och naturresurspolitik. Så som det står i redogörelsen krävs det nu allt större satsningar för att i förväg påverka beredningen inom kommissionen, att påverka i rådet och att påverka Europaparlamentets beslutsfattande. Utskottet håller med om att inflytande i EU är en investering i utvecklingen av det finländska samhället. Miljöförvaltningen måste ha tillräckligt med resurser för att fullfölja den här investeringen.

Finlands system där riksdagen är med och beslutar i EU-frågor har setts som en stark sida och rentav som ett exemplariskt sätt att säkerställa en intensiv samverkan mellan parlamentet och regeringen. Samtidigt har de finländska företrädarna haft riksdagens direkta stöd i förhandlingar om EU-frågor och bra möjligheter att bedriva en aktiv politik. För att systemet ska fungera är det dock av central betydelse att statsrådet vid rätt tidpunkt delger riksdagen EU-frågor som ska behandlas. Om målet är att effektivisera en föregripande påverkan på alla plan, måste statsrådet särskilt uppmärksamma detta. Då får riksdagen verkligen möjlighet att sätta sig in i frågan så tidigt att det fortfarande de facto går att påverka.

Utlåtande

Miljöutskottet anför

att stora utskottet bör beakta det som sägs ovan.

MiUU 13/2009 rd — SRR 4/2009 rd

Helsingfors den 6 maj 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Susanna Huovinen /sd
vordf. Pentti Tiusanen /vänst
medl. Christina Gestrin /sv
Tanja Karpela /cent (delvis)
Timo Kaunisto /cent
Timo Korhonen /cent
Tapani Mäkinen /saml

Sanna Perkiö /saml
Sari Sarkomaa /saml
Janne Seurujärvi /cent
Oras Tynkkynen /gröna
Pauliina Viitamies /sd
ers. Marko Asell /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos
utskottsråd Jaakko Autio.